Podvodní fotograf, s kterým byste se měli seznámit: interview s Pietrem Formisem

Pietro Formis, narozen v roce 1978.

Členem DAN je od roku 2008.

Pietro Formis nás chce přimět snít a vzít nás do říše divů, kterou je podmořský svět. A daří se mu to, publikuje pro *Oceanographic Magazine, Scuba Diver Australasia, EZDive, Unterwasser, Naturphoto, Ocean Geographic, SUB, La Rivista della Natura* a další.

Pietro získal své potápěčské osvědčení ve 29 letech – „trochu pozdě“, říká, protože se sice potápěl již dříve, ale bez lahví s dýchacím plynem. Hned po absolvování kurzu PADI Open Water se stal členem DAN a poté se zamiloval do fotografování pod vodou. Během několika let vyšplhal na žebříčky soutěží, nakonec vyhrál s knihou *Aqua* cenu **Podvodní fotograf roku**, vytvořenou ve spolupráci s Emiliem Mancusem, a stal se finalistou nejprestižnější světové soutěže **Wildlife Photographer of the Year** (Fotograf divoké přírody), kterou pořádá Natural History Museum v Londýně.

K jeho přednostem patří pozoruhodný umělecký cit, metodické studium mořského prostředí, schopnost snít – a tyto sny realizovat – se vzácným osobním přístupem:

„Na soutěže a festivaly jezdím nejen kvůli uznání nebo mediálnímu zviditelnění, ale také proto, abych zachytil nastupující trendy, dostal nové nápady a potkal skutečně zajímavé lidi.“

Pietro se začal potápět jako dítě, a sice jako vyznavač volného potápění ve svém domovském městě v Levantu v italské Ligurii.

„Co mě nejvíc okouzlilo? Chobotnice – ty chudinky! Už je nemůžu jíst, ale tenkrát jsem byl jejich lovcem. Naštěstí pro ně se špatnými výsledky. Ale občas se mi podařilo nějakou ulovit.“

Pak došlo na skutečné přístrojové potápění.

„Můj otec se přihlásil do kurzu přístrojového potápění a já se rozhodl se k němu připojit. Tak jsem se stal potápěčem. Ihned poté jsem se připojil k DAN – od samého začátku mi bylo jasné, že bezpečnost při potápění musí být vždy na prvním místě. Začal jsem cestovat po světě, stal jsem se Divemasterem, učil jsem kurzy fotografování. Pojištění u DAN je pro mě stejně důležité jako mít s sebou vždycky kameru.“

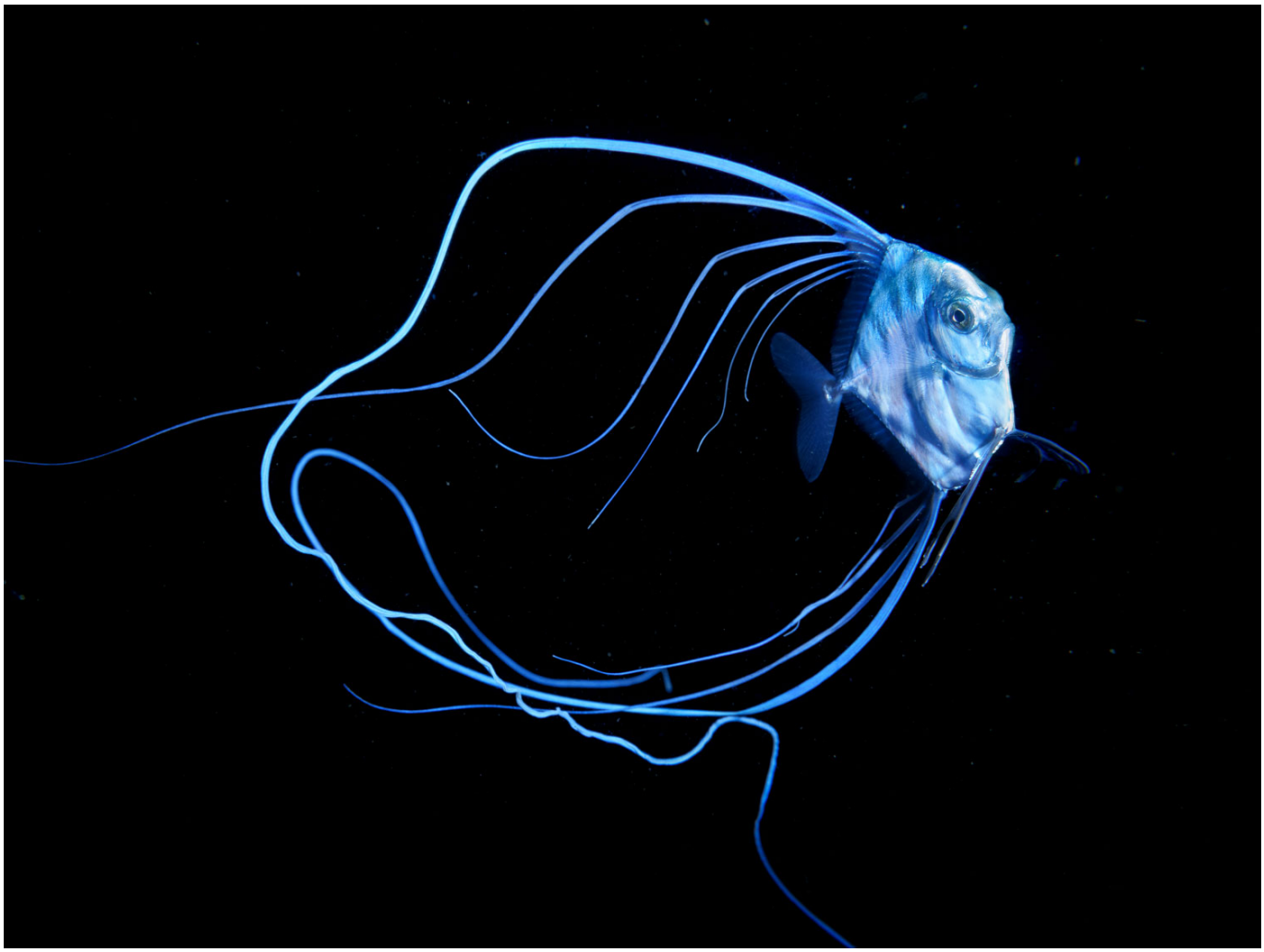

Tak začala Pietrova kariéra. Jeho snímky začaly publikovat nejznámější potápěčské časopisy. O několik let později dostal jako finalista soutěže Wildlife Photographer of the Year pozvání na slavnostní večeři pod slavnou velrybí kostrou v Natural History Museum v Londýně.

„Nezapomenutelné emoce – atmosféra, lidé přítomní na nejprestižnějším ocenění za fotografii divoké přírody na světě. Další soutěž, kterou mám velmi rád, je GDT – European Wildlife Photographer of the Year v Německu. Vybírají snímky s inovativní vizí, umělecké a neobvyklé fotografie.“

“Plnou parou vpřed!”

Pietro se spojil s Emiliem Mancusem, specialistou na fotografování pod vodou, mořským biologem a komunikátorem vědeckých poznatků. Výsledkem byla oceněná kniha *Aqua*.

„Seznámili jsme se díky naší společné vášni a začali společně pořádat kurzy biologie a fotografie. Pak jsem ho zapojil do psaní textů pro svou první knihu. Mancuso je vynikající fotograf, ale především mimořádný komunikátor. Nápady, které jsme společně rozvinuli, se staly více než jen souhrnem našich příspěvků, spíše něčím násobně přínosnějším.

Cestovali jsme spolu, připojili se k úklidu moří a oceánů, odstraňovali nelegální sítě, obnovovali přírodní mořské prostředí. Náš nejnovější dokument na toto téma se jmenuje Marine Animal Forest. Zaměřuje se na význam podmořských lesů, které nejsou příliš známé, ale které jsou pro život na naší planetě velice důležité. Emilio vyznává motto, které se stalo naší mantrou: Avanti Tutta („Plnou parou vpřed“). Mezi námi se vytvořila úžasná synergie, která stále trvá.“

Sporný dopad fotografů

V Thajsku mají začátečníci zakázáno nosit na ponory fotoaparáty. Jaký to má dopad na fotografy zachycující podmořský život?

„Ať fotografujeme nebo ne, nemůžeme si namlouvat, že mořské prostředí nijak neovlivňujeme. Některé studie ukazují, že největší škody se dějí tam, kde se potápějí začátečníci nebo v místech, kde se uskutečňuje výcvik. Myslím, že bychom se měli vyhýbat všech vzácných a citlivých oblastí do té doby, než pořádně zvládneme vztlak (vyvážení) a vůbec celé chování pod vodou. V Itálii je potápění na určitém

ústupu, ale v Asii je to jiné: počet potápěčů se rozšiřuje a potápěčské destinace jsou doslova zahlcené nezkušenými fotografy používajícími rušivé kamery.“

A co by měli zkušení fotografové dělat, aby se minimalizoval jejich negativní dopad?

„Důležité je dodržovat pravidla v chráněných oblastech, to znamená pravidla stanovená pro každý živočišný druh a řídit se vědeckými pokyny. Když mluvíme např. o videosvětlech a používání fotoblesku, tak liškoun (žralok mlátička – thresher shark), který žije v hlubších vodách, je na světlo velmi citlivý. Ale třeba žralok modrý setrvává většinou mělkých vodách, kde je sluneční světlo mnohem silnější než umělá světla a nezdá se, že by jej to nějak rušilo.“

Bezpečnost

“Potápíš se sám?” je provokativní otázka pro každého podvodního fotografa:

„Mám velké štěstí, že sdílím tuto vášeň s Ilarií, mou ženou, která je vynikající fotografkou. Potápíme se spolu. Potápění s jiným fotografem není totéž jako potápění s běžným potápěčským kolegou – člověk se musí soustředit na kameru a nemůže věnovat tolik pozornosti něčemu jinému. Někdy se potápím sám, když je to naprosto nezbytné, ale obvykle jsou poblíž další lidé, třeba výzkumníci nebo organizátoři potápění.”

Vyprávění příběhů pro uchování do budoucna

Pietrovy fotografie se snaží vyprávět příběhy.

„Čím déle fotografuji, tím zásadnější mi připadá důležitost vědecké komunikace. Snažím se spojit estetiku s dokumentováním. Mým cílem je vytvořit obrazy, které si můžete pověsit na zeď a které zároveň vyprávějí příběhy.

Například jsem se potápěl v deltě Pádu, kde byl chov škeblí a slávek přerušen explozí populace modrých krabů. Modrý krab je cizí druh, který ohrožuje rovnováhu celého Středozemního moře a tuto katastrofu jsem zdokumentoval na celém severním Jadranu. Navštívil jsem sběrná centra, abych získal podrobnější informace. Mnoho lidí a mediální odborníci zdůrazňují, že modrý krab je druh jídla. Povědomí veřejnosti o tom, že modrý krab může být i problém, není příliš rozvinuté – můžeme je prostě chytat a jíst!

Ale ekosystém tvořený pouze škeblemi je nezdravý. Nevhodná a nedostatečná biologická rozmanitost v nějaké oblasti je jako otevřená rána, neexistuje tam žádná obrana. Správným řešením je obnovit přirozenou rovnováhu a několik projektů se již tímto směrem ubírá.

Na Jadranu také spolupracuji se stanicí pro obnovu populace mořských koníků provozovanou Experimentálním střediskem pro ochranu prostředí (CESTHA) v Ravenně. CESTHA uzavřela dohodu s místními rybáři, kteří někdy najdou mořské koníky ve svých sítích jako součást dalších úlovků. Rybáři tyto koníky dopraví do střediska, kde je označí UV viditelným elastomerem a poté vypustí. Když jsou takoví koníci někde znovu chyceni, poskytnou výzkumníkům informace o svém pohybu a hustotě populace.“

K mořským koníkům a k tématu rozmachu potápění v Asii Pietro ještě dodává:

„V některých hongkongských lékárnách stále ještě najdete na stejné poličce paracetamol a sušeného mořského koníka, ale i tam se již situace mění a dochází k posunu vnímání mořského prostředí. I samotné přístrojové potápění a příslušné časopisy odvádějí dobrou práci při zvyšování povědomí o tomto tématu. Nedávno byly příběhy o mořských konících a modrých krabech zveřejněny v několika čínských časopisech. Vydavatelé těchto časopisů s potěšením propagovali svému publiku poselství o nutnosti ochrany přírody.“

Při běžné komunikaci a na sociálních sítích Pietro sdílí názory mnoha lidí, včetně Umberta Eca: Každý se vyjadřuje ke všemu, aniž by věděl, o čem vlastně mluví.

Ale Pietro přidává i nečekaný úhel pohledu:

„Se vším se zachází povrchně, ale za určitých podmínek občas vypluje na povrch něco nového: Jen se podívejte na vědecké komunikátory na sociálních sítích... v oceánu povrchnosti si někteří získávají skutečnou důvěryhodnost. A něco podobného se děje i v hudbě. Z nevýrazného širokého průměru se občas vynořují skutečně energické kapely, které přinášejí zajímavou změnu.“

Jak důležitá je pro Pietra hudba?

„Kdysi jsem hrál v kapele jako kytarista. Jaké byly mé oblíbené kytary? Fender Stratocaster a Gibson SG. Pak jsem SG prodal a nechal jsem si Stratocaster.“

Pojďme se bavit o strachu pod vodou…

„Uvědomovat si, o co vlastně jde, znamená mít alespoň trochu strach, zvláště v situacích, které jste nikdy předtím nezažili. Jako začátečník se cítím prakticky neustále, protože každá situace je jiná. Jediný okamžik, kdy jsem měl opravdu strach, jsem nezažil kvůli sobě – bylo to, když jsem pod vodou ztratil svého potápěčského kolegu, který se asi na hodinu zastavil před skupinou nahožábrých plžů! Kromě této situace jsem se vždy cítil klidný. Nejsem typ potápěče, který vyhledává výzvy.“

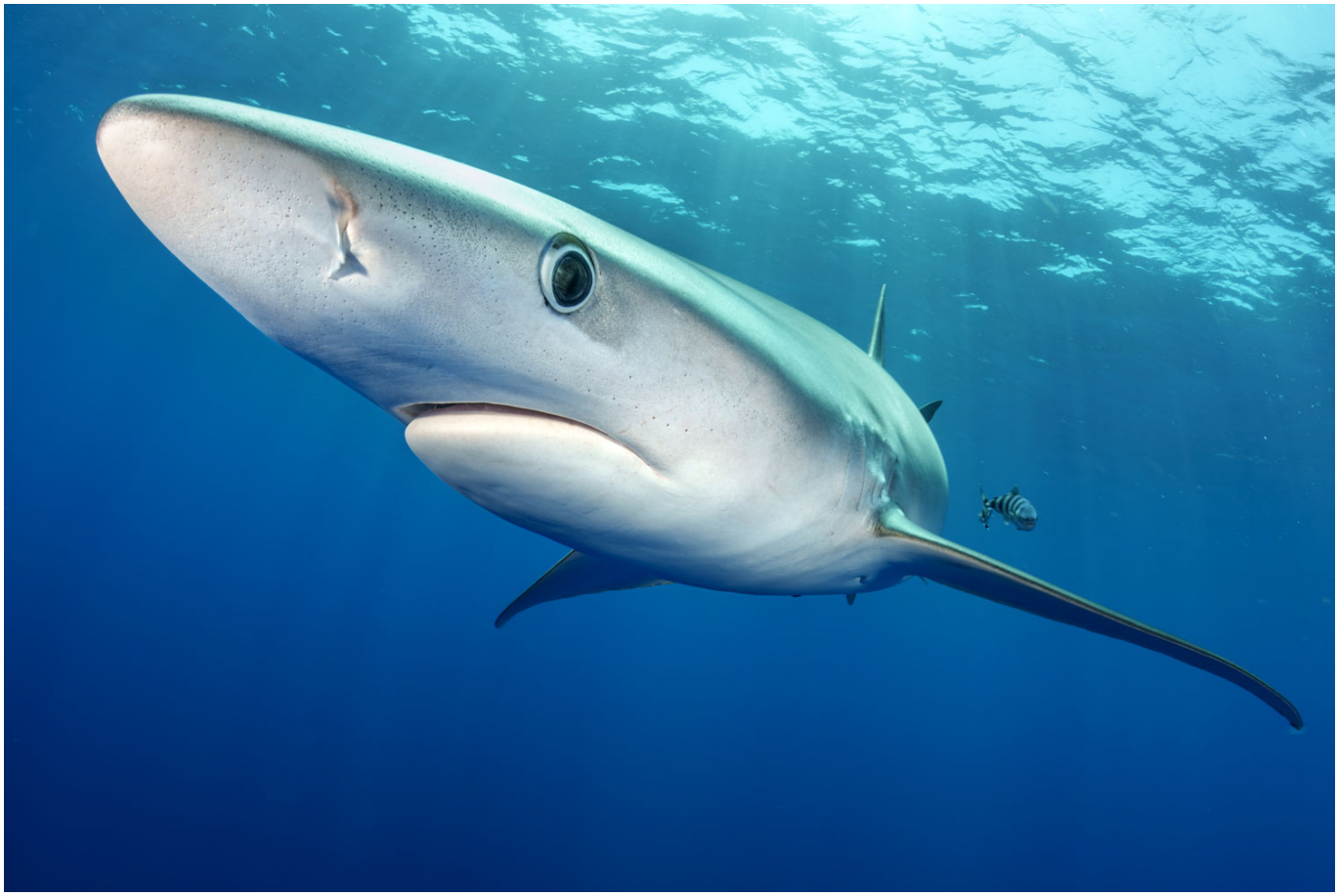

Závěrečné otázky

Je ti nějaký typ potápění nebo nějaké prostředí nejmilejší?

„Mám rád veškeré potápění, ale nejraději mám noční ponory. Vidíš věci, které přes den nevidíš, třeba ryby Johna Doryho, jak se blíží k tvým světlům. Rád plavu mezi kameny se svítilnou; stíny se mění, scenérie se mění, zvláště mezi korálovými vrcholky v Rudém moři. Vidíš, jak různí živočichové přijímají potravu.“

Organizuješ výlety a vedeš fotografické kurzy. Co bys doporučil někomu, kdo začíná s fotografováním pod vodou?

„Tak tedy: Ze všeho nejdříve se naučte ovládat vztlak. A neměňte příliš často své fotografické vybavení.“

Pietro Formis je velvyslancem Beuchat a Marelux, spolupracuje se Sony Italy na akcích souvisejících s podvodní fotografií a je kreativním partnerem společnosti EIZO, světového lídra v oblasti profesionálních fotografických monitorů. Především je členem DAN již od svých prvních ponorů.

Webová stránka: www.pietroformis.com

Překladatel: Klement Hartinger